

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXXI. Casuum à Deo immissorum complures vtilitates spirituales.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

C A P V T X X X I.

Casuum à Deo immissorum complures utilitates
spirituales.

SI, Domino maledicorum linguis, aut calumnijs im-
piorum vso, serui probi vox est: *Quis est, qui au-
deat dicere, quare sic fecerit?* quanto magis filius
excipiet læta mente, quod à patre amante proficif-
citur? Et, vt excipiat, scire debet, hoc ipsum esse
signum, quo agnoscere potest, se esse vnum de numero filiorum,
non si eum extollat, non si in solio collocet, non si ex eo Sardana-
palum faciat; sed si in dura, & labores arduos eum mittat. Apud
Poëtas, Phaëthon, Solem sic alloquitur:

*Phæbe pater, si das vsum mihi nominis huius:
Nec falsa Clymene culpam sub imagine calat:
Pignora da genitor, per quæ tua vera propago
Credar, & hunc animis errorem detrahe nostris.*

I.
2. Reg. 16.
10.

Ouid. lib. 2.
Metam.

Annuat pater. at quid stolidus iuuenis, in signum petijt, vt filius
esse Solis agnosceretur? *currus petit ille paternos,*

*Inq, diem alipedum ius & moderamen equorum.
Penituit iurasse patrem.*

Siquidem exitium suum petierat filius; neque enim ad mortalem
pertinebat, quod petierat. Nemo est, qui non optaret scire, num
filius Dei, & Christi cohæres sit? Stulti pro signo habent, si curru
aurato, si sceptris, si coronis, si dignitatibus possint fulgere. At
regnum Christi non est de hoc mundo; & actum esset de pauperi-
bus, si nemo Dei filius esset, nisi diues, nisi splendidus, nisi opu-
lentus. Igitur aliud signum est, quod vel ex ipso naturali Dei Fi-
lio Christo potest cognosci. Neque enim est seruus supra Domi-
num, aut Filio naturali Dei, filius adoptiuus debet velle delicatius
tractari. *Signum Filij hominis & Filij Dei ipse Dei Filius crucem*
nuncupauit.

Matt. 24. 30.

Tempore Ioannis Euangelistæ, Episcopus Smyrnenfis,
vir magnæ Sanctitatis grauib; procellis quatiebatur. Vocauit
igitur Ioannem Christus & dixit: *Angelo Smyrna Ecclesia scribe: Hæc*
dicit primus & nouissimus, qui fuit mortuus & viuit, Scio tribulationem
tuam,

Apoc. 2. 8.

Pp

tuam,

tua, & paupertatem tua, sed diues es, &c; cur? quia si fueris fidelis usq; ad mortem, dabo tibi coronam vitæ. Spe ergo diues erat, quia futurus Christi cohæres. Sed ecce, quo modo ad hanc eum spem inducit: non se regem regum appellat, sed eum, qui fuit mortuus, & uiuit, quasi diceret: ego, quamuis Filius Dei verus, tamen morte crucis acerbissimâ & ignominiam plenam damnatus fui: unde intelligere potes, pati graua, non esse à filiis Dei alienum. Et quid mirum, si Christianum esse dicimus, quod veteres etiam Spartanum esse crediderunt? Spartani enim, ut filios suos probarent, innocentes ad aram adductos iubebant flagellis, ad sanguinem usque, cædi; probatior habebatur, qui, inter plura verbera, non genuisset. Probat, ad hunc modum, etiam Deus filios suos. Probatiores sunt, qui sunt ad flagella paratiores. *Obliti estis*, inquit, Apostolus consolationis quæ vobis tanquam filiis loquitur dicens: *Filii mei, noli negligere disciplinam Domini* (hoc est labores & tribulationes, quibus nos erudit,) *neq; fatigeris, dum ab eo corripieris, quem enim diligit Dominus, castigat; flagellat autem omnem filium, quem recipit.* Ita ipsi Apostolo contigit, qui idcirco *vas electionis* est dictus: causa mox additur: *Ego enim ostendam illi, quanta oporteat eum, pro nomine meo, pati.* Ita contigit & Tobie, cui dictum est: *Quia acceptus fueras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te.* Si necesse fuit, quam merito timere possunt, quos tentatio non probat, se Deo acceptos non esse? Filios suos solet Deus cruce ac tentatione insignire; cruce probare, velut Lydio lapide; cruce tanquam quadriga ad cælum promouere.

III.

Quantam curam filij laborant, ut patris nomen ac iura retineant? quam solliciti sunt, ut in parentis gratia permancant? Permanent autem in Numinis gratia, & filiorum iura conseruant, quicumque conseruant patientiam, in casibus à Deo missis. Elisabeth illa regio sanguine oriunda, & Thuringiæ Principis conuubio nobilis, defuncto coniuge, vidua facta, mox capit etiam pati cruces viduarum; quas vexare pronum est hominibus, exercere autem in virtutem, Deo placet. Propinquis igitur defuncti Tetrarchiam, per vim occupantibus, regij animi vidua, vnâ cum paruulis liberis, è ditione sua eiecta, inops, egens vaga, ærumnis omnibus obruta, &, quæ coronis erat calamitatum, ab ijs quoque, in quos prius beneficia cumulauerat, contempta; ita omnia constantianimo pertulit, ita sinum infortunijs pandit, ut ne subducere quidem se vellet miserijs declinandis. Inuitabatur enim ad parentem

Pannoniæ

Hebr. 12. 5.

Prou. 3. 11.

A Cor. 9. 11.

Tob. 12. 13.

Conradus in
vita S. Elisabethæ.

Pannoniæ regem, asylum utique excellens. Sed redire illuc detre-
 ctabat, ne patientiæ atque humilitatis, quas in miserijs inuenerat,
 occasionem, inter regales delicias, amitteret. Habebat enim, tan-
 quam Dei filia, diuinum patiendi characterem, thesauris omnibus
 chariorem. Quid hanc fortitudinem, in heroide Christiana, mire-
 mur? *Attalus Stoicus dicere solebat: Malo me fortuna in castris suis,*
quàm in delicijs habeat. torqueor, sed fortiter: bene est. occidit, sed
fortiter: bene est. Audi Epicurum, dicit: Et dulce est. Vxor, sed inui-
fus. Quid mi optabile sit, non quòd vit me ignis, sed quòd non vincit.
Nihil est virtute prestantius, nihil pulchrius: & bonum est, & optabile,
quidquid ex huius geritur imperio. Sic ex hominibus heroës, sic se-
midei, sic dij efficiuntur. Denique sic Deus nos predestinauit con-
formes fieri imaginis Filij sui; ideòq; & nos per patientiam, curramus ad
propositum nobis certamen: aspicientes in authorem fidei, & consumma-
tozem Iesum, qui, proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, confusione con-
temta. Atque hoc alterum erat, quod, contra Fortunæ ictus, reme-
dium numerauimus.

Senec. lib. 1.
 ep. 67.

Rom. 8. 29.
 Hebr. 12. 2.

Sequitur tertium, paruo malo, grande, immo æternum ma-
 lum redimi. Quis *Fortuna* casus potest tam esse acerbis, quàm
 gehennæ cruciatus? quæ confusio huius vitæ non debet contem-
 ni, præ confusione, quæ, coram toto Mundo, in extremo iudi-
 cio, atque postea, sine fine, erit in Inferno? Sæpe autem Deus hîc
 cruciat, vt in æternum parcat. Itaque tribulatio & dolor non tan-
 tum est, in electis, character & signum, eos esse filios Dei, sed etiã,
 esse electos. Vtriusque simul figuram habemus in diuinis historijs.
 Rachel enim vltimum charissimùmque filium *Benoni*, hoc est, *fi-*
lium doloris (sicut *Isaias* Christum, *virum dolorum, & scientem infir-*
mitatem) *Iacob* autem eundem *Beniamin*, hoc est, *filium dextra*
nominauit. Quid est hoc aliud, quàm filios Dei, qui persecutio-
nem patiuntur, esse non tantum Benoni, seu filios doloris, sed etiam
Beniamin, filiosq; dextere, qui scilicet in illâ dexterâ collocabun-
tur, vbi agni, non hædi, iudicantẽ Domino, statuentur.?

Genes. 35.
 Isa. 53. 3.

Matth. 25.
 33.

In *Turrium* cœnobio, canitie veneranda senex adeò seuerè
 vixerat, vt in multa corporis incommoda caderet. Inter quæ fuit
 etiam hydrops. Veniebant ergo ad illum, è diuersis locis, qui eum
 consolarentur, rogarentque, vt, in ista præsertim ætate atque inua-
 letudine, non nihil de tam austerâ viuendi consuetudine remitte-
 ret; nam & frondem, medio die, cum æstus exsiccet, arboratores

V.
 Prat. Spirit.
 cap. 8.

non cedere. His ille aliud nihil respondebat; quàm vt diceret: *Orate, pro me, Patres, ne interior homo hydropicus fiat. Ego enim, vt in hac infirmitate diutiùs durem, Deum oro.* Hunc ergo eundem Abbatem, cum audiuiſſet Hierosolymitanus Archiepiſcopus Euſtathius adeò vehementer morbo afflicto, conſtituit ei ſuppeditare, quidquid vel medicorum ars, vel imbecillitas corporis exigere. Myrogenes autem (hoc enim ſeni nomen erat) omnia repudiavit, hoc ſolum ab Archiepiſcopo petens: *Ora pro me, Pater, vt liberer ab eterno cruciatu.* Maluit nimirum hydropicus, in aquis, quod deliquiſſet eluere, quàm exurendum in æternos ignes referuare. Scilicet, *dum iudicamur, à Domino corripimur, vt non cum hoc Mundo damnemur.* Quod qui proſpectum habet, bene fert infeſtos caſus, neque vllum *Fortuna* crimen accuſat; ſed etiam vltro optat & inuitat, in hac vita, miſer eſſe, ne ſit in altera.

1. Cor. 11. 32

V I.
 Hiſtor. Tri.
 part. 1. 8. c. 1.

Circa Mareotem degebat Stephanus; integra continentia Monachus, ad ſexaginta annos, in omni virtutum palæſtra exercitatiſſimus, Antonio quoque Magno de præſtanti pietate notus. Erant in eo multa ſingularem laudem merentia. Fuit enim ille vir, non ſolum ex optimo more, & ſanctiſſima diſciplina, ſed etiam cum foris clarus, tum domi admirandus, neque rebus externis magis laudandus, quàm facinoribus domeſticis. Foris inter aſperos manſuetus, inter ignorantem ſapiens, alloquio ſuauis, ſermone utilis; mirè callens ærumnoſorum animos conſolari, atque, in ipſo luctu, excitare ad alacritatem. Sed domi ipſe haud indiligentiùs exercebat, quod foris alios docuerat. Tantus erat amator crucis, vt, ſi ipſa bona *Fortuna* veniſſet, non intromiſiſſet. Ergo habuit, quod petijt. Nam in morbum iniectus eſt, eumque proſus incurabilem. Quem tamen adeò non curabat, vt, dum medici membra eius putreſcentia ſecarent, ille (quaſi de alieno corio ageretur, neque cruciatu ad ſe pertineret) manibus opus faceret, ac folia palmarum plecteret: cumque morbus in ſummo incremento eſſet, etiam circumſtantibus conabatur perſuadere, vt de euſcemodi rebus non dolerent, neque aliud ſolliciti, niſi de bono vitæ fine, cogitarent. *Deus*, inquebat, *quæ fecit, cuncta vilia ſunt. Ego autem noui, huiusmodi morbos, propter peccata, accidere. Et melius eſt, hęc pœnas ſoluere, quàm, poſt mortem, perpetua ſupplicia ſuſtinere.* Eiuſdem ſententiæ fuit S. Chryſoſtomus, qui ita loquitur: *Magnum bonum eſt, luere peccata, in hac vita, Etenim diues ille, nihil graue hęc*
rece-

S. Chryſoſt.
 homil. 6. ad
 pop.

recepit, & propterea illic torquebatur, & quod hoc esset in causa, ne vlla
 ibi frueretur consolatione. Audi, quid dicat Abraham: Fili, recepisti
 bona, in vita tua, itaq; nunc dolore patere. Quod autem Lazaro bo-
 na data sint, quia hic, cum virtute, infinitas passus molestias fuerit, Pa-
 triarcham & hoc dicentem audi. Cum enim dixisset diuiti: *Recepisti
 bona, intulit: & Lazarus mala, & propterea consolatur.* Terribilis sen-
 tentia, & quæ meritò suspectam faciat omnem Mundi prosperi-
 tatem. Tamen enim causa damnationis non sit, omnis vitæ huius
 delectatio, sed peccata, signum tamen est futuræ damnationis, se-
 culi istius prosperitas. Siquidem non indicat Deus bis in idipsum.
 Quos ergo, hic, remunerat, alibi punit; & quos hic punit, ijs ali-
 bi præmia largitur. Nemo enim adeò malus est, vt non faciat ali-
 quid subinde boni, ob quod à Deo mercedem accipit; nemo adeò
 bonus, vt non aliquando admittat peccatum veniale saltem. Re-
 cepit ergo infeliciter epulo in hac vita; fortunatè Lazarus in altera,
 quidquid vterq; boni vnquam gessit: *recepit Lazarus in hac. Epulo
 in altera, quidquid mali admisit.* Vtrius fuit optabilior conditio?
 Optimè hanc quæstionem decìdit D. Augustin. in illa verba. *Deus
 tu propitius fuisti eis, & ulciscens in omnes adinventiones eorū, ait enim:
 Non solum donans peccata, sed etiam vindicans, propitius fuisti. Videte,
 fratres, quid hic commendauit, aduertite. Illi Deus irascitur, quem pec-
 cantem non flagellat. Nam cui verè propitius est, non solum donat peccata,
 ne noceant ad futurum seculum, sed etiam castigat, ne peccare delectet.*

Atque inde se exerit quartum male Fortune remedium, vt
 sciamus, Deum, instar aurigæ equum exorbitantem scuticæ habe-
 nis, in via retinentis, homines in officio continere, Fortune flagel-
 lis. Quem alium in finem Deus minatur præuaricatoribus famem
 aliâque mala dicens: *Caute, ne fortè decipiatur cor vestrum, & rece-
 datis à Domino, seruiatisq; dys alienis, & adoretis eos: iratusq; Domi-
 nus claudat cælum, & pluuia descendant, nec terra det germen suum,
 pereatisq; velociter de terra optima, quam Dominus daturus est vobis?*
 Testis huius remedij est Catharina Aragonia, quæ ab Henrico VIII.
 Anglorum rege, vt Annæ Bolenæ pellici locus daretur, indignissi-
 mis modis repudiata, insigniter ostendit, *probitatē, industriam, cete-
 rasq; bonas artes, neq; dare, neq; eripere cuiquam fortunam posse.* Quip-
 pe incredibili constantia animi, inconstantiam Fortune, casumque
 acerbissimum tulit. Tantæ patientiæ radix fuit, quòd sciret, Deum
 eiuscemodi ærumnis, tanquam fræno vti, quo homines reguntur.

S. Augustin.
 in Psal. 98. 8.

VII.

Deut. II. 16.

Nicol. San-
 derus l. r. de
 Schismate
 Anglicano.
 & Surius An
 no 1535.

Solebat enim sapientissime apud suos, dicere, Fortunam se, nec asperri-
mam, nec leuissimam, si daretur optio, electuram; cum utraq, suasten-
tationes ac pericula habeat, sed mediam potius temperatam. Si tamen,
alterutra eligenda esset, malte ferristissimam: quam blandissimam: in-
felicibus enim raro deesse consolationem, fortunatissimis ferè semper men-
tem. Huic heroidi optionem non dedit Deus, sed Fortunam dedit
planè tristissimam; vnà tamen & hanc ipsam consolationem im-
pertiuit, vt nosset, infelicibus non deesse consolationem, illam
scilicet, quia nòrunt, à Deo profecta aduersa in magnas utilitates.
Itaque oblatam vtramuis fortunam iuxta suscipere discat, qui ani-
mo esse tranquillo cupit. Aliud enim est animus tranquillus, aliud
tranquilla *Fortuna*. Ille in tuto est; hæc, cum blanditur, tunc vel
maximè metuenda est. Quod vel Demetrius vidit, qui vitam se-
curam, & sine vllis *Fortuna* incursionibus mare mortuum vocat. Nihil
habere, ad quod exciteris, ad quod te concites, cuius denunciatione & in-
cursu firmitatem animi tui tentes: sed in ocio incusso iacere, non est tran-
quillitas, malicia est. Ferrum diu intactum, rubigine operitur &
foedatur; si lima & ignis accedat, ita repurgatum splendet, vt ful-
gore argentum imitetur. In ferro hominem vides, quem expolit,
quod mordet; purgat, quod vrit; & plerumque, si illi benè est,
ille bonus non est.

Senec. lib. 1.
epist. 67.

117

VIII.

Sicut enim lasciuiam amant atq; superbiam res secundæ, ita
aduersè animum erigunt, dū corrigunt. Quod erat è remedijs quin-
tū. Itaq; sæpe opes, sæpe liberi, sæpe officium ab aliquo auferitur, vt
cessatio peccandi auferatur, emendeturq; is, qui diuitiarum cupi-
ditate, aut amore liberorum, aut officij necessitate peccauit. Sic
mensa nummulariorum euertitur, vt *Domini* subrogetur: ara deicitur,
vt erigantur altaria, ait S. Ambrosius. Atq; hoc non aliqua succin-
ctus manu diuiniq; faciebat (*Christus*) sed flagello de restibus cadebat
turbat, & resistere nullus audebat. Et nunc virga vritur, nunc flagello.
Virga enim recta est, virga regni tui. Virga, vt corrigat: flagello, vt
suadeat. Directa illic, hic moralis, quasi inflexa præceptio, qua peccator
ris conscientia velut lento verberet flagellatur. Alij sunt enim terrores
Prophetici, alie Apostolica suasiones, in utroq, tamen vnus est verbi dis-
ciplina. Et ideo flagellum de restibus fecit, quia funes ceciderunt, in-
quit, mibi in præclaris: etenim hereditas mea præclara est mibi. Qui
æger est, sanitatis causa, libenter sustinet medici sectionem: insa-
nit peccator, si virgam odit; si se subducit flagello, quo reducitur ad
tur ad

S. Ambros.
lib. 9. super
Luc.

118

tur ad animæ integritatem. Refert Beda S. Edildridam Annæ regis
 orientalium Anglorum filiam, ac regis Ecgfridi coniugem, feminâ,
 In paucis, vnam, aded Christò sponso addictam, vt cum coniuge,
 toto matrimonij tempore, illibata virginitatis integritate perman-
 ferit. Et, quia omnes, cum secunde res sunt maxime, tum maxime me-
 ditari secum oportet, quo pacto aduersam fortunam ferant, habuit hæc
 sapientissima virgo cognitissimū, omnia, quæ agrè facere homini-
 bus possunt, à Deo sciri, neque sine causa permitti. Itaque, vt &
 illa Numinis amanti acciperet characterem, sub vitæ finem, tu-
 more foedo, sub maxilla se colligente, diritèr cruciata est. Eum-
 cruciatum tolerauit non solùm patienter, sed etiam hilariter: a-
 dedò, vt animus illius corporis dolore delectaretur. Solebat autem
 dicere: Scio certissime, quia merito in collo pondus languoris porto, in-
 quo iuuentulam memini me superuacua moniliū pondera portare, &
 credo, quòd ideò me superna pietas dolore colli voluit granari, vt sic ab-
 soluat à reatu superuacua lenitatis; dum mihi nunc, pro auro & mar-
 garitis, de collo, rubor tumoris ardorq; prominet. Alios igitur morbi
 cohibent, ne peccent; alios è bonis meliores
 efficiunt. Hoc est illud, compelle intrare. Non poterat Absalom
 impetrare, vt Ioab ad se veniret, idcirco dixit seruis suis: scitis agrū
 Ioab, iuxta agrum meum habentem messem hordei: ite igitur, & suc-
 cendite eum igni. Succenderunt ergo serui Absalom segetem igni, sur-
 rēxētq; Ioab & venit ad Absalom in domum eius. Ita multi ad Domi-
 num vocati non veniēnt, nisi eis infortunium immitteret. Imple
 facies eorum ignominia, & querent nomen tuum, Domine. Quàm mul-
 ti tum demum respiscunt, cum vident manifestè, sibi omnia infe-
 liciter cedere? Nemò maledictionem Dei citiùs vitat, quàm qui
 non ignorat. Ne ignoret igitur, sentit. Innumera docent exempla
 naturam plerumq; à Fortuna bona peiorem, à mala fieri meliorem.
 Certè ipse Alexander icus sapuit: nam sagitta percussus dixit: :
 Omnes iurant, me Iouis filium esse, sed vultus hoc; me hominem esse cla-
 mat. Sic multi sanantur, quando vulnerantur. Quid enim aliud
 Chirurgus facit, cum sanguinem mittit? Sana animam meam, ait;
 ille. Ergo medicum imitatur Deus; percutit & sanat. Hoc virga
 illa Moyfis significauit; vt, ad terram sanctam, Israëlitas Moyles
 virgâ; ita Deus tribulatione homines ad cælum ducit, & reducit.
 Ducit, ne errent; reducit, si errauerunt. Tantùm in virga, tan-
 tum in castigatione virtutis & momenti continetur.

Beda lib. 4.
 c. 7. Ecclesi.
 histor. gent.
 Anglor.

Luc. 14. 23.

2 Reg. 14.
 30.

Psal. 82. 7.

Ex his

- IX. Ex his etiam, quod sexto loco enumerauimus, apparet: scilicet virtutes aduersis exerceri; neque enim patientia duntaxat, & fortitudo, & longanimitas; sed etiam spes, sed contemptus rerum humanarum, sed fidelitas & fides; sed charitas erga parentes & patriam, denique tota virtutum familia inuenit ibi caussam triumphandi. *Cum aliquis tormenta fortiter patitur*, ait Philosophus Senec. epist. 67. *omnibus virtutibus vitur fortasse, cum vna in promptu sit, & maxime appareat patientia. Ceterum illic est fortitudo: cuius patientia, & perpeffio, & tolerantia, rami sunt. Illic est prudentia, sine qua nullum initur consilium: quæ suadet, quod effugere non possis, quàm fortissime ferre. Illic est constantia: quæ deici loco non potest, & propositum nulla vi extorquente dimittit. Illic est indiuiduus ille comitatus virtutum. Quidquid honestè sit, vna virtus facit, sed de consilij sententia.* Sed Paulum potius audiamus cum Fortuna decertantem: *Maledicimur, inquit, & benedicimur: persecutionem patimur, & sustinemus: blasphemamur, & obsecramus.* Aiunt struthionem ipsum ferrum posse deuorare, digerere atque in nutrimentum sibi conuertere, quod ex magnitudine atque vigore caloris naturalis proueniat. Cui rei fidem facit, quod à regia audiui lingua narrari; cultrum scilicet, ferreum, in Polonia, habitum & visum, quem cum, per imprudentiam, non nemo ludens deglutiuisset, diuque inter viscera retinuisset, stomachi calor, ab acie, qua tenuissimus est culter, cæperit consumere. Tanto diuinæ charitatis calore sunt præditi Sancti, vt, veluti spirituales struthiones, maledictionem, in benedictionem, persecutiones in patientiam, blasphemias in orationes nõrunt conuertere. Sic digerunt omnia durissima; sic crudissima omnia concoquunt. Sic atterunt catenas. Sic recipiunt ferrum. Sic de *Fortuna* triumphant, immo sic triumphant *Fortunam*. Exiguam ignem, exigua aqua extinguit; grande incendium, si ei totas amphoras affuderis, non opprimes, sed ales; quia ipsa aqua, in ignem conuertetur. Ita animum pusillum modica tribulatio obruet; fortem etiam magna non vincet, sed faciet fortio rem.
- Cantic. 8.7. Hinc dicitur: *Aqua multa non potuerunt extinguere charitatem, nec Rom. 8.35. flumina obruent illam. Item: Quis nos separabit à charitate Christi? Pfal. 68. 2. tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius?* Et, quia clarum est, aquis significari tribulationem, iuxta illud: *intrauerunt aque vsq. ad animum meam*, sicut arca Noë augmento aquarum non depressa, sed semper magis in-
- sublime

sublime exaltata est; ita omnis virtus tribulatione extollitur, fitque magis conspicua. Qui in fluctibus est atque procellis iactatur rerum aduersarum, tantò ardentius orat; tantò profundius se, apud omnes, demittit; tantò crebrius ad cælum suspirat; tantò se ipsum frequentiùs ad tolerantiam excitat; tantò cautiùs attendit, ne tribulationem tribulatione mereatur. Dicuntur animalia esse eadem similitudine, figurâ, ac nomine in mari, quæ sunt in terris; non tamen eodem ingenio atque naturâ. Leo terrenus, leo marinus; sus terrena, sus marina; coruus terrenus, coruus marinus &c. Grande itaq; inter hæc animalia reperitur discrimen. Leo terrenus ferus est & crudelis, leo marinus mitis & mansuetus; sus terrena immunda, sus marina amans puritatis; coruus terrenus duræ est carnis & ad esum inutilis; coruus marinus tener est & palato gratus; scorpio & araneus terrenus venenatus est, scorpio & araneus marinus nequaquam; aquâ scilicet, ita naturam moderante. Hoc aqua tribulationis idem in hominibus efficit. Da duos homines, felicem vnum, infelicem alterum; videbis illum superbum, istum modestum; illum ebriosum & voluptatibus deditum, hunc temperantem; illum pigrum & desidiosum, hunc sedulum ac laboriosum. Immo pone eundem hominem; in prosperis rebus, *tanquam leo rugiet, querens, quem deuoret*; in aduersis ferociam ponet, & agno erit mansuetior: secundâ aurâ, instar suis immundus erit ac lasciuiet; cælo nubilo, & ipse lachrymas dabit; læta *Fortuna*, instar corui crocitant, & omnibus conuiciabitur; *Fortuna* tristi, de omnibus bene loquetur. Denique qui Fortunatus, velut scorpio aut araneus linguæ suæ venena diffudit; is infortunio tactus, sine bile, sine dente erit. In summa, *Fortuna simul cum moribus mutatur*; dixit olim historicus; dixisset veriùs: *Mores simul cum Fortuna mutantur*: nam plerumque *bona Fortuna malos, mala bonos facit mores*.

Sed veniamus ad septimum, & nostra incommoda, cum Martyrum, cum Christi, aut etiam cum damnatorum cruciatibus comparemus. Atque, vt è multis Martyrum millibus vel vnus fortitudinem perpendamus, quis non censeat D. Laurentium à *Fortuna* malè habitum? At innoxius, at pius Xisti minister, at fidelis Ecclesiæ thesaurarius, at prudens dispensator, at pauperum insignis amator, captus, & exquisitissimo tormentorum genere, in ferream cratem catenis immitissimè astrictus, lentòque igne, ad

Q9

Peril-

X.

Perillæam immanitatem, tostus fuit? sæua hæc est *Fortuna*, imo
 fœuiffima, si, præter gliscentes prunas subter, & præter fumantes
 Martyris atque liquentes artus supra cratem, nihil aspiciamus.
 Quod si verò Laurentij æstum cum gehennæ incendijs æstimemus,
 scintilla est, ad Ætnam, gutta ad Oceanum comparata. Sin verò
 rursus nos nostræ Fortunæ iram, non iam ad Acheronticos lacus,
 sed vel ad D. Laurentij cruciatum trutinemus, vix tenuis quædam
 vrabra erit, nec gemitu digna. Sed ipsum Christum, tota vita pa-
 tientem nobis proponamus, & deprehendemus, quàm paruam ille
 nobis calicis sui portionem reliquerit exhauriendam.

XI.
 S. Chrysoft.
 epist. I.

Ioan. 8.

Christus Dominus, ait D. Chrysoftomus, statim, ut in lucem
 prodijt, ab incunabulis in exteram terram fugiuus, ob regem persecutio-
 rem migravit, in barbarorum scilicet regionem itinere distantem. Qua
 quidem ex caussa ingens vis cruoris effusa est; & tenera ætas, non secus
 ac in prælio, concidebatur. Quid hac tragædia crudelius? & hæc ab eo
 perpetrabantur, qui Dominum ad nocem querebat. Hæc Deus aspiciens,
 cum prohibere posset, tolerabat. Postquam autem è barbarorum regio-
 ne in patriam redijt, & ætate auctus est, bellum vndiq, aduersus eum
 excitabatur. Ac cum primum miracula edere capis, quot calumnijs
 appetitus est? Alij eum Samaritanum eum, & arreptitium appella-
 bant, his verbis: Samaritanus es tu, & dæmonium habes: alij im-
 postorem dicentes: Hic non est à Deo, sed seducit turbas: alij præsti-
 giatorem: In Beelzebub, dicebant, eiicit dæmonia, & improborum
 hominum amicum eum vocabant. Deniq, aduersus eum quotidie acue-
 bant dentes. Passiois verò tempore, vnus discipulorum eum prodidit: a-
 ly in fugam se contulerunt: alius abiurauit: cumq, omnes fugissent, so-
 lus ipse vinctus dacebatur. Quot igitur homines, qui non ita pridem eum
 res miras efficientem, mortuos excitantem, leprosos purgantem, demones
 expellentem, panes fontis more scaturientem, ac demq, alia miracula
 perpetrantem vidissent, eo tempore, offensos fuisse putas, cum eum solū ab-
 duci ac vinctū teneri conspicerent, vilibus & abiectis militibus eum cin-
 gentibus, & Iudaicis sacerdotib, à tergo sequentibus, ac tumultuantibus,
 & hostes omnes solum eum sibi herentem, in medio, habentes; presentem,
 que proditorem insolentem. Quid, cum flagris cederetur? verisimi-
 le autem est innumeram multitudinem tunc adfuisse. Erat enim fe-
 stum periklustre, quod omnes congregabat, & in ciuitate metropoli, in tem-
 pore meridiano. Quot igitur mortales tunc affuisse existimas? qui cum
 eum vinctum, flagris affectum, cruore stillantem, & ad præfecti tribu-
 nal,

nal, caussam dicentem, nec discipulorum quenquam presentem cerne-
rent, animis essent offensi? Quid cum Pontificis seruus alapam impin-
geret ipsi? quid cum vapulari? quid cum ad crucem duceretur? & Matth. 27.
in cruce tolleretur? quid cum dicerent: Vah qui destruis templum
Dei, & in tribus diebus reedificas illud? Alios saluos fecit, se-
ipsum non potest saluum facere. Si Filius Dei es, descende de
cruce, & credimus tibi? quid cum Barabbam illi prætulerunt? hinc
enim probare volebant, quod latrone quouis sceleratior esset. Ea deniq;
de causa inter duos latrones crucifixi sunt. Sed tamen veritas non modo
propterea non obscurabatur, verum etiam splendidius eluxit. Deus enim
pro sua lenitate id ferebat, arcana sua sapientia omnia administrans.
Et quamuis, post resurrectionem, eius discipuli rursum metu in fugam
uersi in summo angore versari ceperint: sic quoq; res Ecclesia semper au-
gebantur, & per miracula vigeant, & qua minus leta principia ha-
buerunt, incundos exitus demonstrarunt. Hæc S. Pater.

Quoties ista animo occurrunt, occurrere debet & illud:
si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? si Deus Filio suo vni-
genito non pepercit, cur nos non vellemus, etiam in nostro cor-
pore, stigmata IESV Christi portare? Vrius inuitatus, imò iussus
à Dauid rege, vt in domum suam iret, & à belli labore requiesce-
ret, respondit: *Antea Dei & Israël & Iuda habitant in papilionibus,* XII.
& dominus meus Ioab, & serui Domini mei super faciem terra manent; Luc. 23. 31.
& ego ingrediar domum meam, vt comedam & bibam, & dormiam
cum uxore mea? per salutem tuam, & per salutem anima tue, non fa-
ciam hæc rem. Hoc eodem argumento vtuntur, qui acerbissima,
quæ Christus tulit, animo habent memoriæque infixæ. Dux meus,
inquit, & Conditor totius Mundi, paruulus è patria fugere ab
Herode compulsus est; & ego Fortune irascar, quæ me exulem
fecerit? Dominus meus, pro tot miraculis ac beneficijs, tantis
blasphemijs est affectus, & ego insaniam, si me frater meus dicto
momordit; immo si eum alius nequiter mentitur, momordisse?
Redemptor meus à suo discipulo proditus est; & ego tanti faciam
falsorum fratrum delationes, accusationesue à cæci animi vindic-
tâ prouenientes? At nocent? at nulla calumnia caret effectu?
nec semper, qui iudicant, iudicant sine affectu? dignos deijciunt
de gradu, manifestè indignos, sanguine coniunctos, vel adulatio-
ne gratiosos promouent? Etiam Iudæi Barabbam Christo præpo-
suerunt; homicidam ei, à quo vita mortuis est restituta. A ra-
libus

libus iudicibus tale iudicium tulit summus iudex. Dic tu: Domino meo hæc acciderunt. & ego me illo putabo meliorem? *Non faciam hanc rem?* At homines, qui me antè suspexerant, iam contemnunt & rident? Contigit & hoc Christo, quem tantorum miraculorum patratorem, inter iniquos, deputauerunt, atque, in medio latronum, cruci affixerunt. Seruatorem imitantur, non qui risum cachinnis compensant; sed qui nôrunt tacere, dum in cælum clamant iniuriæ, quas patiuntur.

- XIII. Scribit Io. Ionuius, Principem Saracenum, belli sacri tempore, ad proceres Francos, in Ægypto, captiuos, salutatum accessisse, atque ex illis interrogasse, *Num in vnum Deum crederent, qui ex Virgine natus, in cruce affixus mortuusq; esset, dieq; tertio, se in vitam reuocasset?* Quibus, ita se credere, affirmantibus, addidit: *Est neq; fracto animo, neq; mæstos esse debere, si tantulam calamitatem subirent, eius nomine, qui extrema supplicia, pro ipsis exantlasset; eosq; nondum ad mortem usq; pro eo, decertasse: qui si tanta fuerit potestatis, ut triumphata morte, se ipse à sepulchro excitârit, certò in animum inducere oportere, fore, ut etiam ipsos breui calamitatibus illis eximeret.* Iocosa, an seria fuerit illa consolatio, non habeo dicere; veram fuisse probauit secuta procerum libertas. Et planè vera est hæc consolatio, iam dudum adumbrata, quando, Israëlitis, in deserto, ad bibendum, nihil aliud, quàm amarissimas habentibus aquas, Deus Moyfi lignum ostendit, quod cum misisset in aquas, in dulcedinem versæ sunt. *Per lignum, aquas dulces fecit, præfigurans gloriam & gratiam crucis,* ait S. Augustinus. *Poterat Deus,* inquit S. Gregorius Nyssenus, *solo verbo aquam potabilem facere, sed per lignum id voluit prestare, ut typum salutiferæ crucis indicaret.* Itaq; lignum crucis rerum tristium amaritiem in dulcedinem nobis vertit, quando perpendimus, exiguum nobis scyphum propinari de eo & absynthio, & aceto & felle, cuius tota maria exhausti Christus: qui non sine caussa dixit: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* Addidit autem, *quem ego bibiturus sum, Vt communicatione laborum, cum Christo, promtiores redderemur,* ait os illud aureum. Quòd si Christum oportuit sic pati, & ita intrare in gloriam suam, nonne oportet etiam seruos illius, eadem viâ sequi? An, Domino felle saturato, mancipia eius mulsam exigent? At *Dulcia non meruit, qui non gustauit amara:* & sicut Paulus & Barnabbas prædicauerunt: *per multas tribulationes, oportet nos intrare in regnũ Dei.*
- Atque

Io. Ionuius
in vita S. Ludou.
regis
Franci. c. 42.

Exod. 15. 23.

S. Augustin.
quæst. 53. in
Exod.
S. Gregorius
Nyssen. lib.
de vita Moy
fis.

Matt. 20. 22.
S. Chrysoft.
homil. 66. in
Matth.

Act. 14. 22.

Atque hoc octauum est inimicæ *Fortunæ* remedium, quod identidem Christus ipse discipulis inculcauit: *Beati eritis, cum vos persecuti fuerint homines, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes, propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in calis.* In quæ verba Imperfecti operis author ait: *Si miles periculum belli sustinet, dum sperat victoria prædam; quanto magis nos opprobria mundi non debemus timere, qui regni caelestis præmia speramus?* Item: *Pensate confusionem hanc terrenam cum gloria illa caelesti, & videte, si non multo lenius est, quod patimini super terram, quàm quod expectatis in celo.* Hoc significabat iter Israëlitarum, qui prius, per mare rubrum transire, quàm ad palmas, in terra Elim, peruenire, debuerunt. Palma est caelestis gloriæ symbolum: qua de caussa vidit Ioannes multitudinem beatorum innumerabilium palmas manibus gestantium. Palmæ sunt signa victoriæ. Victoria sine pugna non venit: quàm, etiam in sanctis præcessisse, ibidem aperuit senex vnus beatorum palmam manibus gestantium, nam ad Ioannem accedens dixit: *Hi qui amicti sunt stolis albis, qui sunt, & vnde venerunt? cui Ioannes: Domine mi, tu scis, & dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine Agni. Ideo sunt ante thronum. Per sanguinem, igitur, aut per tribulationem, non quamcunque, sed per magnam, velut per mare quoddam Erythræum ac rubrum, itur ad palmas illas. Nisi præcesserit pugna, ait S. Cyprianus, non potest esse victoria, tunc datur vincentibus corona. Nam gubernator, in tempestate dignoscitur. In acie miles probatur. Delicata iactatio est, cum periculum non est. Consiuctatio in aduersis, probatio est veritatis. Arbor, quæ alta radice fundata est, ventis incumbentibus non imbuetur; & nauis, quæ forti compage solidata est, fluctibus pulsatur, sed non frangitur.*

Ita se fecisse testatur Apostolus dicens: *Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruaui, nempe in carceribus, in flagris multis, in mortibus frequenter. Cur ita? quia in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi in illa die iustus iudex: non solum autem mihi, sed & ijs, qui diligunt aduentum eius. Siquidem omnes, qui piè volunt viuere in Christo IESU, persecutionem patientur. Quibus solatium ingens affert idem Paulus his verbis: Quod momentaneum est, & leue tribulationis nostræ, in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis, quæ videntur, sed quæ non videntur. Leuem tribulationem vocat, non in se ac natura,*

XIV.

Matth. 5. 11.

Exod. 15. 27.

Apoc. 7.

S. Cyprianus, serm. de mortalitate.

XV.

2. Timoth.

4. 7.

2. Timoth.

3. 12.

1. Cor. 4. 17.

S. Chrysof.
hom. 16. ad
pop.

Hæbaldus
Eluonenfis
in vita eius,
apud Sur. 30
Ianuar.
Eccl. 7. 8.

XXVI.

Quid. i. Me.
tam.

Lactant. lib.
de Opific.
Dei. cap. 8.

VX

Sap. 5.

sua, sed comparatione futurorum præmiorum. Sicut enim mercator non sentit navigationis laborem, lucrorum spe releuatus; & pugil generose sinit corporis vulnera, coronam respiciens: ita & nos caelestia intendentes bona, quaecumque, inferantur graua, generose feremus, bona futurorum spe roborati. Legimus de S. Adalgunde, eam ita Deo charam fuisse, ut, missis de caelo Angelis, ad tristitia quæque, animo forti, lætæque, patiendæ, illam firmaret. Inter grauiissima, quæ robustam etiam virtutem quatunt, est calumnia. Ea enim, ut in diuinis est, etiam conturbat sapientem, & perdet robur cordis illius. Igitur & Adalgundis audierat aliquando, nomen suum à peruersis hominibus & inertio otio deditis, maledictis proscindi, & apud alios, cum non mediocri quorundam offensione, iniuste traduci. Unde illa, quæ est humane fragilitatis conditio, aliquantulum cruciari capit. Cui mox in medijs fluctibus, Angelus adsuit, & suauibus eam verbis demulcens: Quid, inquit, ô virgo dulcissima, maleuolorum hominum inuidia te conturbat, cum tibi caelestis regni gloria, illis vero, nisi respiciant, æternum gehennæ supplicium paratum sit? Talibus illa recreata sermonibus, nibili deinceps obloquentium vanitates faciendas putauit.

Eam serit ærumnarum copiam Fortuna, ut finis alterius mali, gradus sit futuri; immo ut læta omnia raro, sine infelicitate aliqua, eueniant. His terra scætet. Ut ergo à caelo remedium petamus, ubi erit finis ærumnarum, & miseria in æternam felicitatem mutabitur, natura.

Os homini sublime dedit, calumq; tueri,
Iussit & erectos ad sidera tollere vultus.

Cum enim statuisset Deus, ex omnibus animalibus, solum hominem facere caelestem, cetera vniuersa terrena; hunc ad caeli contemplationem, rigidum erexit, bipedemq; constituit; scilicet ut eadem spectaret, unde illi origo est; illa vero depressit ad terram; ut, quia nulla his immortalitatis expectatio est, toto corpore in humum proiecta, ventri pabuloq; seruirent. Homini itaq; solius ratio est, & sublimis status, & vultus Deo Patri communis, ac proximus, originem suam fitorumq; testatur. Habet ergo cynosuram, ad quam, in omni negotio, respiciat, actionesque suas dirigat. Si hinc laborat, ibi quietescet; si hinc stens mittit semina sua, ibi cum gaudio metet, quod seminauit: si hinc premittitur, ibi coronabitur: si hinc Fortunam contemnit, ibi verè fiet non iam fortunatus, sed beatus. Eant sanniones, ac cilones, & cachinnis excipiant vexatos; sint illis in derisum & similitudinem impro-

peru

perij innocentes, vitam illorum, æstiment insaniam, & finem illorum sine honore. Veniet tempus, quo palinodiam canent, & seipfos fatebuntur insaniuisse. Cum agricola semina, multo cum labore collecta, seminauerit, inquit S. Chrysostomus, si adsit aliquis agriculturæ ignarus, omnia, quæ fiunt, cernens, admirabitur, & forte dicet: Quid hic homo tandem facit? Collecta dissipat, nec dissipat tantum, sed & terræ cum multa cura commiscet, ne facile colligi possint: nec commiscet tantam terræ, sed & optat, vehementem fieri pluuiam, ut proiecta marcescant, & lutum fiat. Qui etiam turbabitur, cernens fulmina & corrusionationes de ferri. Agricola verò, non ita, sed letabitur tempestatem, cernens: non enim presentia respicit, sed futura expectat: non respicit ad fulmina, sed manipulos computat: non marcescentia semina, sed vernantes spicas, non grauem imbrem, sed incundissimam aræ ventilationem. Itidem & nos, non presentem spectemus laborem, sed orientem ex eo utilitatem, & ex eo nascentem fructum. Labor arrha est, cælum corona. Ita, teste Blofio, S. Gertrudis diuinitus intellexit, quòd, quemadmodum annulus est signum desponsationis, ita aduersitas tam corporalis, quam spiritualis humiliter propter Deum tolerata, est verissimum signum diuine electionis, & quasi desponsatio anima cum Deo: tantum, ut grauatus quisq; confidenter dicere possit hæc verba: AN NVLO SVBARRAVIT ME DOMINVS MEVS IESVS CHRISTVS.

S. Chrysost.
homil. 3. ad
pop.

Lud. Blofius
in Monili
spir. c. 10.

CAPVT XXXII.

A Fortuna excæcatis, oculos aperiri, si velint considerare quid futura, quid presens ferat felicitas.

Paradoxum videri potest, si quis dicat, neminem felice esse infeliciorem, & infelice nullum feliciorum, si Fortunam ferre nòrit: sed profectò oraculum est, iam olim à D. Augustino, his verbis prolatum: Nihil est infelicius felicitate peccantium, qua peccatis nutritur impunitas; & mala voluntas, velut hostis interior, nutritur. Quin & infelicem, in hac vita, felicem esse, haud inuiti fatebimur, si quæ huc vsque differuimus, seriò expendere velimus, & presentia placeat cum futuris in trutinam mittere. Christiani non simus.

L
S. Augustin.
epist. 5. ad
Marcellin.